

Олександр БЕРЕЖАНСЬКИЙ,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

ІННОВАЦІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Науково-педагогічні працівники – фахівці фізичного виховання та спорту кафедр спортивного профілю нашої академії – стали співорганізаторами та учасниками Першої всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді», що проходила на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Партнерами тернопільських і кременецьких науковців та співорганізаторами наукового форуму стали Федерація бадмінтону України та Українська федерація учнівського спорту. За матеріалами Всеукраїнської наукової конференції опубліковано Збірник наукових праць, який рекомендований до друку Вченою радою факультету фізичного виховання ТНПУ імені Володимира Гнатюка і загальну редакцію якого здійснили тернопільські науковці А.В.Огністий і К.М.Огніста. В Збірнику представлені 48 тематичних наукових досліджень, які здійснили 102 науковці із науково-освітніх інституцій чотирьох країн: України, Польщі, Білорусі та Вірменії.

Серед учасників Всеукраїнської конференції – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.Горбачевського, Західноукраїнський національний університет, Кременецька гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Львівський національний університет імені Івана Франка, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Буковинський державний медичний університет, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівецький юридичний інститут Одеської юридичної академії, а також Самбірський педагогічний і Самбірський медичний коледжі, Тернопільська ЗОШ №28, Зарубіжний сектор Конференції та Збірника її матеріалів представляють науковці Поліського державного університету (м. Пінськ, Білорусь), Вищої школи фізичного виховання (м. Білосток, Польща), Навчального центру педагогів Когнітус (м.Варшава, Польща), ДЮСШ м. Єреван (Вірменія).

Збірник розпочинається Зверненням ректора Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, професора Б.Б.Буяка до учасників згаданої Конференції, в якому зазначається: «Залучення молоді до фізичної культури вимагає розробки сучасних освітніх концепцій, в ході використання яких ставиться завдання не тільки розвивати рухові якості та підвищувати рівень фізичної підготовленості, а також формувати когнітивні уміння, самооцінку. Тому важливе значення надається соціально активному й емоційному включенню молоді в сам процес рухової активності... З цією метою Світова федерація бадмінтону запустила Програму «Shuttle Time». Мета програми – зробити бадмінтон одним із найпопулярніших і доступних шкільних видів рухової активності. Тому одним із завдань роботи Всеукраїнської наукової конференції «Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді» є ознайомлення фахівців із організацією та проведенням занять за міжнародною програмою «Shuttle Time University Course».

Честь відкрити наукову дискусію надали нашим науковцям О.М. Гурковському та В.В.Чижику, які у своєму науковому дослідженні стверджують, що режим дня у школярів загальноосвітньої школи та гімназистів не є сприятливим для їх здоров'я. Особливо це стосується гімназистів, які мають обмаль вільного часу для відновлення фізичних сил та нормалізації емоційного стану. Тому саме для них необхідно визначити пріоритети у забезпеченні культури фізичного здоров'я та мотивації до його покращення. Редактори Збірника А.В. Огністий та К.М. Огніста аналізують важливість

фітнес-програм та шляхи їх реалізації у фізичному вихованні молоді, а польські вчені Кароль Гресь і Дорота Соколовська – процес формування витривалості та сили за допомогою різних спортивних дисциплін, їх колеги Йозеф Заросек, Киши-тоф Соболевський і Олександр Журавський – особливості проведення факультативних занять зі спортивних дисциплін у гімназіях. Науковець нашої академії В.І. Банах розробляє проблему «Персоналізований підхід до фізичного виховання». Він вважає, що персоналізоване навчання базується на індивідуальних, особистісних і емоційних характеристиках особистості, чим визначаються форми персоналізованого освітнього процесу у сфері фізичної культури.

Науковці Львівського національного університету імені Івана Франка Л.І. Бітківська й А.С. Касапчук висвітлюють «Розвиток дитячо-юнацького туризму у Кам'яно-Подільському». Вони спираються на досвід туристично-краєзнавчої роботи станції юних туристів у цьому місті, який вказує на певні негативні тенденції у цій сфері роботи з молоддю: відтік спортивних кадрів, які забезпечують навчально-тренувальний процес, зменшення кількості учнів у групах. Одна із причин такого стану – недостатнє матеріально-технічне забезпечення дитячо-юнацького туризму. «Особливості фізкультурно-спортивних заходів у Галичині кінця XIX – на початку XX століття» досліджує Боднар Я.Б. (Тернопільський НПУ імені Володимира Гнатюка). Автор аналізує фізичні вправи, біологічні та гігієнічні фактори, що були характерними для фізичного гарту молоді у згаданий період. Цей же автор у співпраці з А.В. Заседко досліджує «Історію

висвітлюють «Використання фізкультурно-оздоровчих занять у фізичному вихованні молодших школярів»: за конкретними результатами здійснених експериментів показано позитивний вплив спеціально організованої фізкультурно-оздоровчої роботи на фізичний стан четвертокласників. Квартет фахівців-тернополян (І.Я. Грубар, Н.М. Грабик, О.В. Гулька, В.В. Нікітюк) вивчає проблему «Профілактика шкільного травматизму у фаховій підготовці вчителів фізичної культури» і приходять до висновку, що серед причин, які приводять до травм, значне місце займають недоліки організації та методики проведення занять. Наші автори С.В. Димінський, І.С. Сачковський, О.О. Бережанський висвітлюють тему «Характеристика розвитку фізичних якостей юних лижників-орієнтувальників», де наголошують, що у учнів старших класів, які займалися лижним орієнтуванням, значно покращилися функціональні можливості організму. Наші науковці О.М. Довгань і Т.В. Кучер у співавторстві з фахівцем Тернопільського НМУ імені І.І. Горбачевського Н.О. Давимую досліджували комплексну проблему «Причини, профілактика та корекція порушень постави у дітей молодшого шкільного віку». Вони дають наукове обґрунтування причин згаданих порушень і пропонують комплекси вправ коригуючої гімнастики для профілактики і корекції дефектів постави у школярів.

«Основні результати реалізації Програми НОК «Olympic agenda-2020» аналізують науковець Тернопільського НПУ імені Володимира Гнатюка В.Д.Єднук і представник Івано-Франківського НТУ нафти і газу І.Я. Хробатин. Вони вважають, що дана

держуніверситет) визначає «Вплив занять фітнесом на рівновагу дітей дошкільного віку» і приходять до висновку, що заняття дитячим фітнесом в закладі дошкільної освіти, зокрема, степ-аеробікою і фітбол-аеробікою, сприяє поліпшенню показників рівноваги у дітей п'яти-шеститирічного віку. Науковці-представники Львівщини О. Кругляк і Т. Кругляк (Самбірський педагогічний коледж імені В. Філіпчука) та Н. Кругляк (Самбірський медичний коледж) запропонували цікаву спеціалізовану тему «Фрізбі на заняттях з фізичного виховання у фахових коледжах», де висвітлили особливості та методику використання літаючого диска – фрізбі на заняттях з фізичного виховання.

Науковці Тернопільського НТУ імені Івана Пулюя Я.В. Курко, З.І. Кульчицький та І.Б. Казмірчук обрали особливо цікаву тему із явно вираженим соціальним акцентом – «Параметри якості життя студентів різних спеціальностей». Вони доводять об'єктивний взаємозв'язок суб'єктивного ставлення до рівня життя із спеціалізацією навчання, а також вказують на пряму залежність між рівнем життєвої рухової активності, позитивним ставленням до свого життя, наявністю шкідливих звичок, надмірними психічними навантаженнями як параметрами якості життя студентів. Група білоруських науковців у складі О.М. Лабінцевої, М.Ю. Лабінцева та І.Н. Самусика (Пінський держуніверситет) характеризують «Сучасні підходи до підготовки спортсменів з греблі на різних тренувальних етапах» і дають конкретні рекомендації: розраховувати енергетичні затрати організму спортсмена і персонально визначити оптимальний питтєвий режим, раціон харчування, обсяги та інтенсивність фізичних навантажень. А троє науковців із Тернопільського НПУ імені Володимира Гнатюка Г. Лаврін, І. Середа, Н. Осип пропонують матеріал «З досвіду проведення дистанційних занять з фізичного виховання у ТНПУ ім. В. Гнатюка (на прикладі шахів або шашок)». Вони розробили алгоритм організації онлайн-турнірів з шахів чи шашок під час дистанційних занять. П.І. Ладика (Тернопільський НПУ і. В. Гнатюка) висвітлює «Світові тенденції розвитку техніки пересування у лижних гонках і біатлоні», де підкреслює, що сучасна техніка лижних гонки має поєднувати потужність з економічністю, а також передбачати різні варіанти пересування під час проходження змагальних дистанцій.

Науковці Західноукраїнського національного університету Е.І. Маляр і Н.С. Маляр розмірковують про «Особливості ігрової взаємодії регбістів». Вони наголошують на важливості ігрової взаємодії та змагальної діяльності, і, зрозуміло, на пріоритеті взаємодії між гравцями різних амплуа. Про особливості хореографії як засобу гендерного виховання учнів, формування їх уявлення про красу рухів людини, її тіла та поведінки та впливу на гармонійний розвиток особистості пишуть І.І. Машталер і Р.А. Власюк у статті «Вплив хореографії на формування гендерної рівності школярів у процесі фізичного виховання». Т.С. Мицкан (Прикарпатський НУ імені Василя Стефаника) розробляє тему «Мотиваційна основа збереження здоров'я», де доводить, що оптимізація мотиваційної активності суб'єкта виступає умовою збереження його психофізичного здоров'я учасників освітнього процесу. В.І. Научук (Тернопільський НПУ ім. В.Гнатюка) вважає важливою проблему «Використання спортивних і рухових ігор у Новій українській школі: реалії та перспективи», а в ній актуалізує ефективність змісту чинних навчальних програм з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти. Глобальною для освітньої сфери проблемою «Етика академічних взаємовідносин» (на основі сучасних практик Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка) розробляють науковці цього закладу вищої освіти А.В. Огністий та О.Б. Ящик. Вони розкривають поняття етики академічних взаємовідносин в університеті та висвітлюють шляхи реалізації принципів академічної доброчесності.

Тернопільського футболу в хронологічному викладі». Наших фахівців М.В. Божику, В.М. Трифонюка і Л.Ю. Левандовську зацікавила «Диференціація фізичного виховання школярів». Автори проаналізували науково-методичну літературу з цієї проблематики та чітко визначили терміни «диференціація» і «диференційований» підхід. Їх основний висновок: у зв'язку із зниженням у підлітків показників фізичної працездатності та загального рівня фізичного здоров'я, на уроках фізичного виховання необхідно диференційовано застосовувати рухові режими. У статті «Сучасний урок фізичної культури» тернопільський науковець О.Т. Винничук обґрунтовує думку, що в структурі загальної середньої освіти фізична культура повинна мати прикладний характер, займати одне із провідних місць у системі між предметних зв'язків, чим сприяти вирішенню загально педагогічних завдань.

Тандем науковців Тернопільського НПУ імені Володимира Гнатюка, Р.А. Власюк та І.І. Машталер визначають «Компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності», серед яких вони виокремили мотиваційний, змістовий і діяльнісний компоненти. й акцентували, що ефект підготовки вчителів фізичної культури забезпечується їх тісним взаємозв'язком. Представники університету-господаря Наукового форуму Н.М. Грабик, І.Я. Грубар, О.І. Калугіна

Програма сприяла зміцненню олімпійських цінностей та авторитету МОК, оптимізації змін у програмі Олімпійських Ігор і посиленню уваги суспільства до проблем спорту. Н.О. Земська (Прикарпатський НПУ імені Василя Стефаника) у статті «Вплив занять фітнесом на фізичний стан студенток» розкриває ставлення молоді до занять спортом, характеризує пріоритетні види фітнесу серед студентів і його вплив на серцево-судинну та дихальну системи студенток. Львів'яни В.І.Кійко та Р.Р. Сіренко (Львівський НУ імені Івана Франка) характеризують «Теоретичні аспекти формування гендерної компетентності інструкторів з фізичної культури». Вони виокремлюють основні напрями досліджень із проблем упровадження гендерного підходу на заняттях фізичного виховання в закладах освіти.

Конкретну тематику «Про результати туристично-краєзнавчої експедиції «Древнім князям трактом від Галича до Теремовлі», здійсненої студентами факультету фізичного виховання ТНПУ ім. Володимира Гнатюка» запропонував науковець цього вищого закладу освіти І.Д. Клапоушак. В роботі зроблено висновок: матеріали експедиції стали важливим елементом розробки, інформаційного забезпечення та інфраструктурного облаштування мережі місцевих краєзнавчих туристичних маршрутів, а також для формування привабливого туристичного іміджу нашого регіону. Науковець з Білорусі Н.В. Ключко (Поліський